

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 25509/2023
02.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Јулијана Драшковић, адвокат из ..., против тужене „АИК Банка“ АД Београд, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Крагујевцу Гж 7384/23 од 02.08.2023. године, у седници одржаној 02.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Крагујевцу Гж 7384/23 од 02.08.2023. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Крагујевцу Гж 7384/23 од 02.08.2023. године и пресуда Основног суда у Крагујевцу П 2286/23 од 26.04.2023. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се утврди да је ништава одредба члана 4. став 4.2 тачка 1 Уговора о кредиту број ...-...-... од 29.03.2017. године, којом се тужилња обавезала да плати банци накнаду за обраду захтева једнократно у висини од 3,5% фиксно од износа кредита и тужена обавезе да тужилњи на име стицања без основа исплати 7.350,00 динара са законском затезном каматом од 29.03.2017. године до исплате и **одбија се** захтев тужиље да се тужена обавезе да јој накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилња да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 59.800,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отпавка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П 2286/23 од 26.04.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је ништава одредба члана 4. став 4.2 тачка 1 Уговора о кредиту од 29.03.2017. године, којом се тужилња обавезала да плати банци накнаду за обраду захтева једнократно у висини од 3,5% фиксно од износа кредита. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужилњи на име стицања без основа исплати 7.350,00 динара са законском затезном каматом од 29.03.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужилњи накнади трошкове

парничног поступка од 70.600,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу Гж 7384/23 од 02.08.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је 29.03.2017. године, као корисник кредита закључила са правним претходником тужене уговор о кредиту, којим јој је одобрен кредит од 210.000,00 динара. У члану 4. став 4.2 тачка 1 уговора предвиђено је да се корисник обавезује да плати, између осталог, накнаду за обраду затхева једнократно, 3,5% фиксно од износа кредита. Тужена је у току поступка доставила у фотокопији понуду за закључење уговора од 29.03.2017. године, коју је тужила својеручно потписала, чију је веродостојност тужила оспорила.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора ништава, будући да тужена достављањем фотокопије понуде, чију је веродостојност тужила оспорила, није доказала да је у предуговорној фази тужили доставила понуду за закључење уговора, те тужила није имала могућност да се у предуговорној фази упозна са трошковима који су јој били наплаћени. Зато је тужена у обавези да тужили врати наплаћено са законском затезном каматом, у смислу чланова 104. став 1, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног суда, становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности. По члану 1065. наведеног закона, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се

закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 106б. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 29.03.2017. године.

Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга). Понуда банке на прописаном образцу мора да садржи врсту и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене (члан 17. став 4. тачка 10. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама, у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (тачка 12) и да кориснику уз закључен уговор уручи преглед обавезних елемената тог уговора и план отплате кредита сачињене на одговарајућим обрасцима (тачка 13).

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита и таква одредба уговора је правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене (члан 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга).

У конкретном случају, тужила је са правним претходником тужене закључила Уговор о кредиту од 29.03.2017. године, на основу понуде банке од 29.03.2017. године, која је оверена и потписана од стране овлашћеног лица банке и коју је тужила својеручно потписала. Понуда је сачињена на обрасцу 1б Основни подаци о кредиту која у тачки 3.3 садржи врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, између осталог, провизија за обраду захтева - фиксно 7.350,00 динара. Како је тужила, садржином наведене понуде, коју је својеручно

потписала у предуговорној фази обавештена о врсти и висини накнада која падају на њен терет, нема основа за закључак о ништавости предметне одредбе уговора. Наведена накнада за банкарску услугу у наплаћеном износу, одговара уговорној одредби (4. став 4.2 тачка 1 уговора о кредиту од 29.03.2017. године) којом се тужилца обавезала да банци плати накнаде, између осталог, накнаду за обраду затхева једнократно, 3,5% фиксно од износа кредита. Уговорним установљењем износа дугованих трошкова кредита у процентуалном износу од износа кредита тужилци је на јасан и недвосмислен начин предочена њена обавеза по том основу. Уговарање накнада за банкарску услугу и њихове наплате кроз задржавање истих од износа главнице одобреног кредита није законом забрањено. Како је од стране тужилце потписан предметни уговор и понуда, у којој су јасно исказани наведени трошкови, то се не може сматрати да јој је било непознато које трошкове мора да сноси у вези са закљученим уговором о кредиту. Имајући у виду да је тужилца својим потписом на наведеним документима потврдила пријем истих, у којима је тужена банка приказала њену обавезу по основу накнада које падају на терет корисника кредита и које је дужна да плати приликом реализације кредитног захтева, то је тужена банка поступала у складу са тада важећим законским и подзаконским актима. Стога, правна ваљаност спорне уговорне одредбе није упитна, и неоснована је тврдња нижестепених судова да тужена није доказала да је тужилцу у предуговорној фази упознала са обавезом плаћања предметних трошкова за одобравање кредита. Тужилца је имала могућност избора да понуду прихвати или одбије, у смислу одредбе члана 12. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга, којом је прописано да корисник има право да одустане од закљученог уговора о кредиту, уговора о дозвољеном прекорачењу рачуна, уговора о издавању и коришћењу кредитне картице, уговора о лизингу и финансијске погодбе – у року од 14 дана од дана закључења уговора, без навођења разлога за одустанак. Из изнетих разлога по оцени Врховног суда, чињеница да је тужилца оспорила понуду зато што је достављена у фотокопији, нема утицаја.

Следом наведеног, предметна уговорна одредба није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Исказивањем у понуди и у уговору накнаде за банкарску услугу (провизија з аобраду захтева, изражена у процентуалном износу у уговору и апсолутном новчаном износу у понуди) задовољава се и услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга, као и члана 50. ЗОО. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужилца неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1, 210. и 214. ЗОО.

Како су преиначене нижестепене пресуде и одбијен тужени захтев, поводом ревизије тужене, то су преиначене нижестепене пресуде и у погледу одлуке о трошковима, тако што је одбијен захтев тужилце за накнаду трошкова поступка.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају опредељени трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору, који обухватају трошкове на име: на име заступања од

стране адвоката на једном одржаном рочишту 10.500,00 динара и састава жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи, као и на име судских такси за: жалбу и другостепену одлуку по 1.900,00 динара, ревизију 3.800,00 динара и ревизијску одлуку 5.700,00 динара, одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 128/24...106/15). Увећање од 20% на име ПДВ-а туженој није признато, јер пуномоћник тужене није пружио доказ – рачун о извршеним услугама.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић